

ΕΝΟΤΗΤΑ 8^ηΛεξιλογικές επισημάνσεις

ελευθεριάζω = 1. μιλώ και συμπεριφέρομαι ελεύθερα

2. ζω πέρα από καθιερωμένους ηθικούς κανόνες

ελευθεροστομία = 1. η ειλικρινής και με θάρρος έκφραση 2. η θρασύτητα στην έκφραση
(συνώνυμο : αθυροστομία)

απελεύθερος = ο πρώην δούλος που μετατράπηκε σε ελεύθερο

ελευθεροτυπία = η ελευθερία έκφρασης στον Τύπο, η χωρίς λογοκρισία και περιορισμούς

Α σ κ ή σ ε ι ς

- Φτιάξε προτάσεις με τις λέξεις που ακολουθούν:

φιλελεύθερος , ελευθεροτυπία, ελευθερωτής

- Γράψε μια φράση για καθένα από τα ονοματικά σύνολα που ακολουθούν:
ελεύθερος στίχος, ελεύθερη είσοδος, ελεύθερη μετάφραση

Συμπλήρωσε την κατάλληλη λέξη από το πλαίσιο που ακολουθεί. Δυο λέξεις περισσεύουν:

- Πολλοί δεν τον συμπαθούσαν εξαιτίας της _____ του.
Η λογοκρισία είναι χαρακτηριστικό _____ καθεστώτων και περιορίζει την _____ . Οι _____ απόψεις των γονιών του επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την μετέπειτα ζωή του

απελευθέρωση, ελευθεροτυπία, ανελεύθερος, ελευθεροστομία, λευτεριά, φιλελεύθερος

- Να δώσετε τα παράγωγα ουσιαστικά που προκύπτουν από τα παρακάτω επίθετα έχοντας υπόψη σας τις καταλήξεις του πίνακα της σελ 64 του σχολ. Βιβλίου

ἀληθής _____ ἴσος _____ ἐπιμελής _____ τραχύς _____
ἅγιος _____ μετριόφρων _____ τρία _____
πολυπράγμων _____ τέσσερα _____

ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

A) Τρικατάληκτα με τρία γένη → -ος, -η, -ον (ὁ καλός, ἡ καλή, τό καλόν)
(αρσενικό και ουδέτερο κατά την β' κλίση → -ος, -α, -ον (ὁ δίκαιος, ἡ δικαία, τό δίκαιον)
Θηλυκό κατά την α' κλίση)

Παρατηρήσεις

Τὸ θηλυκὸ τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων σὲ -ος:

λήγει σὲ -η, ἂν πρὶν ἀπὸ τὴν κατάληξη -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχει σύμφωνο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ρ:
ἀγαθός, ἀγαθή - πιστός, πιστή.

λήγει σὲ -α, ἂν πρὶν ἀπὸ τὴν κατάληξη -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχει φωνῆεν ἢ ρ: *ἅγιος, ἅγια - γενναῖος, γενναία* (ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὄγδοος, ὀγδόη).

Στὴν ὀνομαστική, γενική καὶ κλητική τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τονίζεται στὶς ἴδιες πτώσεις τὸ ἀρσενικό: *ἡ ἅγια - αἱ ἅγιοι, τῶν ἁγίων, ὧ ἅγιοι* (ὅπως οἱ ἅγιοι, τῶν ἁγίων, ὧ ἅγιοι).

B) Δικατάληκτα με τρία γένη → -ος, -ον (ὁ, ἡ ἀθάνατος)

Παρατηρήσεις

Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα εἶναι δικατάληκτα:

τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ σύνθετα σὲ -ος: *ὁ, ἡ ἄγονος, τὸ ἄγονον - ὁ, ἡ ἀθάνατος, τὸ ἀθάνατον - ὁ, ἡ ἄκαιρος, τὸ ἄκαιρον - ὁ, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον - ὁ, ἡ ἀξιόμαχος, τὸ ἀξιόμαχον - ὁ, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον κ.ά.*

τὰ ἀπλὰ ἐπίθετα *αἰθριος, αἰφνίδιος, βάνουσος, βάρβαρος, βάσκανος, βέβηλος, γαμήλιος, δόκιμος, ἔωλος (=παλιός), ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος, χέρσος, τιθασός* (=ἐξημερωμένος, ἡμερος)

μερικὰ ἐπίθετα σὲ -ος ποὺ χρησιμοποιοῦνται (στὸ ἀρσενικό καὶ τὸ θηλυκό) καὶ ὡς οὐσιαστικά: *ὁ, ἡ ἀγωγός, τὸ ἀγωγόν (=αὐτὸς ποὺ ὀδηγεῖ, ποὺ φέρνει) - ὁ, ἡ βοηθός, τὸ βοηθόν (=αὐτὸς ποὺ βοηθεῖ) - ὁ, ἡ τιμωρός, τὸ τιμωρόν - ὁ, ἡ τύραννος, τὸ τύραννον.*

Σημείωση : τις παρατηρήσεις της αγκύλης τις μαθαίνεις προαιρετικά

Ασκήσεις εμπέδωσης

1. Σχημάτισε το θηλυκό και ουδέτερο των παρακάτω επιθέτων

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
ὁ σοφός		
ὁ χαλεπός		
ὁ ὠμός		
ὁ λίθινος		
ὁ θνητός		
ὁ πονηρός		
ὁ ἀπαλός		
ὁ μακάριος		
ὁ θεῖος		
ὁ φαιδρός		
ὁ ἄξιος		
ὁ ὑπέρμαχος		
ὁ μακάριος		
ὁ ζωοφόρος		

2. Να κατατάξεις τις υπογραμμισμένες λέξεις του παρακάτω κειμένου σε :

Ουσιαστικά α' κλίσης	Ουσιαστικά β' κλίσης	Επίθετα	Ρήματα Ενεστώτα	Αντωνυμίες

Οἱ κάτοικοι τῆς Θάσου λέγουσι τῷ γενναίῳ Ἀγησιλάῳ : « Ἡμεῖς θαυμάζομεν σε τῆς ἀρετῆς καί λαμπρά δῶρα σοι οἱ σοφοὶ ἄρχοντες ἡμῶν πέμπουσιν. Οἱ πολῖται ὡς θεόν θεραπεύουσί σε».